

Burlövs gamla kyrka

55.6367, 13.1131

Den ursprungligen lilla kyrkan i sandsten som är en av de äldre i Skåne, byggd på 1100-talet, kompletterades mot slutet av 1200-talet med ett torn i gråsten. Detta torn höjdes något århundrade senare med tegel, och på norra sidan byggdes ett trapphus.

Kyrkan har genomgått flera stora förändringar. På 1400-talet slogs bland annat valv i kyrkorummet. Kyrkans fönster var ursprungligen små, och två av dessa kan du fortfarande se. Ett högt sittande rundbågsfönster sitter mellan långskeppets vägg och vapenhuset. Det andra sitter i korets norra vägg.

Vid södra sidan av långhuset lät man uppföra ett vapenhus avsett för männen, och eftersom det då var skilda ingångar och även i kyrkan uppdelat mellan män och kvinnor, fanns det också i norr ett för-rum avsett för kvinnorna i församlingen. Denna norra tillbyggnad revs dock i slutet av 1600-talet, och männens vapenhus är sedan 1800-talet sakristia.

I början av 1800-talet byggdes kyrkan ut genom att långhusets norra vägg revs och förenades med en bod som stod där. Denna extra del där nu kyrkorgeln finns kallas nykyrkan. Man lät senare också flytta huvudingången från vapenhuset i söder till västra sidan av tornet.

När församlingen i slutet av 1800-talet fick en ny kyrka i Arlöv fick Burlövs gamla kyrka till en del förfalla och man höll här då bara en gudstjänst om året. Kyrkan togs dock till nåder igen och renoverades i början av 1900-talet under ledning av arkitekt Theodor Wåhlin. Man tog åter fram de medeltida valvmålningarna som varit överkalkade sedan 1600-talet, och de tidigare blytaken på kyrkan ersattes med taktegel som var tillverkat i USA av Ludowici Roofing Tile Company. En del av detta taktegel har senare bytts ut.

Kyrkans kalkmålningar i långhuset och vapenhuset är daterade till 1200-1300-talet och i koret till 1400-talet. Målningarna var länge överkalkade men togs fram igen i början av 1900-talet.

Det första som fångar blicken när man stiger in i kyrkan är annars altarpuppans, som tillverkades i slutet av 1500-talet. Man trodde länge att den var skapad av den kände träsnidaren Jacob Kremberg, men nu anser man att den troligen istället är tillverkad i den så kallade Köpingemästarens träsnidarverkstad. Det var hur som helst Wilhelm Dresselberg, ledare i Lunds domkapitel som bekostade både altarpuppans och predikstol.

De bibelcitaten som finns överst på predikstolen är hämtade ur Karl XII:s bibel, men var ursprungligen på danska. Predikstolen domineras av snidade figurer av de fyra evangelisterna med sina respektive symboler.

Även de elva tavlorna på altarpuppans har drabbats av förändring. De var ursprungligen fyllda med bibelcitaten på latin, men dessa målades på 1770-talet över med olika bibelscener.

Dopfunten från 1200-talet stod ursprungligen i tornets nedervåning som då funderade som doprum. Under en period i början av 1900-talet fanns den dock ute på kyrkogården. Den då fragmentariska dopfunten som saknade övre delen av cuppan sattes in i kyrkan igen på 1930-talet men blev inte rekonstruerad till originalskicket förrän 1959.

Sin första kyrkorgel fick Burlövs gamla kyrka först 1848, men både orgeln och den läktare där den var placerad i västra delen av rummet togs bort vid en restaurering i början av 1900-talet. 1931 fick kyrkan en ny orgel som placerades på den nuvarande platsen i den norra utbyggnaden. Denna orgel ersattes i sin tur 1979 med en ny som liksom den föregående är tillverkad av A Mårtenssons orgelfabrik i Lund.

Ett av kyrkans ursprungliga små högt sittande fönster ser till vänster om förre in till sakristian.

Och vid långhusväggen till höger om dörren i till sakristian ser du en liten rest från kyrkans gamla bänkinredning i form av en bänkgavel i renässansstil försedd med årtalet 1579. Samtliga bänkar var då försedd med en liknande gavel, men 1732 fick kyrkan en ny bänkinredning som delvis finns bevarad väster om predikstolen.

I kyrkans ägo finns också en nattvardskalk i förgyllt silver, daterad till mitten av 1500-talet. Kalken skänktes till kyrkan av Peder Hansen Seber som hög prelat vid domkyrkan i Lund.

Nu ska vi titta närmare på kyrkogården, och vi börjar i nordväst, där kyrkogården gränsar till den kulturminnesmärkta prästgården i korsvirke från 1773. Idag finns bara boningslängan kvar men fram till 1905 fanns där också en uthuslänga. Fram till 1700-talet fanns även dels en medeltida kyrklada där man förvarade kyrkans tiondesäd, dels sydväst om kyrkan en klockstapel. Märkligt kan tyckas då kyrkan hade ett mindre torn redan under andra halvan av 1200-talet, som sedan byggdes på till sin nuvarande storlek i slutet av 1300-talet eller omkring år 1400.

Men det var inte ovanligt att de tornförsedda kyrkorna på skåneslätten hade sina klockor hängande i fristående klockstaplar.

Kyrkogården har kvar sina gamla gränser i väster, och den östra delen av muren som omger kyrkogården är till en del av murad gråsten och troligen från medeltiden. I övrigt har kyrkogården utvidgats i flera omgångar. När den norra muren av tegel byggdes efter att kyrkogården utvidgades vid mitten av 1800-talet, sattes fem gamla gravstenar upp i muren vid den norra ingången. På den äldsta av gravstenarna finns bara namnet Mads Andersøn och ett bomärke. Möjligen är denna gravsten från 1500-talet.

På den södra gaveln på kyrkans vapenhuset hänger ett solur från 1730-talet, bestående av en kalkstensplatta med en vinkelböjd metallstång.

På den nordöstra sidan av kyrkogården finns en egendomlig gravsten med formen av en kyrka.

En annan av de många gravar som kan nämnas finns precis öster om kyrkans absid.

På korset står A.C.S, som står för Anna Charlotta Selender. På den liggande stenen står bokstäverna I.H.S, som i detta fall har dubbel betydelse. Dels står det för Jöns Henrik Selender som bland annat var kyrkoherde och far till Anna Charlotta. I.H.S kan också uttydas som den latinska förkortningen Jesus Hominum Salvator - Jesus Människornas Frälsare. Den lilla stående metallplattan framför graven har en mening som summerar faderns saknad efter dottern som dog bara fem år gammal: "Hennes liv mitt liv".

Källor:

Worddokument: "Underlag för Burlövs gamla kyrka till audioguide". Jonna Stewénus. Lund stift 2013

Webb: Burlövs församling

Häfte: "Burlövs gamla kyrka". Ingemar Ingers. År 1973

Folder: "Burlövs gamla kyrka". Torsten Engholm. År 1996